

מי נתן את ההוראה?

ירושלים:

רצח של עיר

בשעה שחברי הנועה בירושלים השתתפו בהפגנה בשם לישכת ראשי-העיר נגד השחתת ירושלים, ולפני שנודע על כניעתו של טדי קולק, התעורר העניין בכנסת. חברי-הכנסת אברהם עופר (המערך), מנהל חברת-השיכון ההסתדרותית, הגיש הצעה שנועדה לזרז את בניית השיכונים בירושלים. שר-השיכון זאב שרף המך בהצעה בהתלהבות. בנאומו, הזכיר שרף כי היה זה אורי אבנרי שפתח לפני שנה במלחמה נגד הקמת השיכונים בלב ירושלים, ושהמציא את המונח „שיכונציה“. שרף תקף את אבנרי בחריפות על כך, העלה על נס את חשיבות השיכונים. אבנרי נטל את רשות-הדיבור כדי להציע את הסרת ההצעה כולה מסדר-היום — מעשה הפגנתי חסר-תיקווה, שנועד ל-הרים שוב קול-מחאה נגד הפסע המחפיר: **אורי אבנרי: אני מציע להסיר הצעה זו מסדר-היום, ולשלול אותה לחלוטין.**

הכנסת לורנץ. אני מתכוון לירושלים של מטה, זו שיטתה שהיא חיה וקיימת, והיא צירוף של כל התקופות ושל כל הבניינים, של כל השכונות ושל כל מי שחי בה. כל זה יחד — זוהי ירושלים! אומר חבר-הכנסת עופר: „האופי הוא בתושבים, ולא בבניינים.“ גיזון מין קביעה היא זו? איזו מין ראייה של עיר היא זו? האם האופי של רומא הוא ברומאים? האופי של רומא הוא בי בניינים של רומא, בהיסטוריה של רומא, בערכים הרוחניים של רומא, ובתושבים של רומא. האופי של ירושלים הוא בכל אלה גם יחד: הנוף של ירושלים, ההיסטוריה שלה, הדתות של ירושלים, האנשים של ירושלים.

כל זה יחד! ואם אתה אומר: כשכיל התושבים — הכל, ואת כל השאר — נשבת, אתה רוצה את ירוי שליב.

אינני נגד שיכונים. אני מבין שבחברה מודרנית יש לשכן בניינים. אני מכיר בחובת המדינה לשכן בניינים, ואני יודע שאם אתה משכן המונים, אינך יכול לבנות כמו שבונה ארכיטקט ארמון לעצמו. חבר-הכנסת עופר, ושר-השיכון זאב שרף, דיברו על „השיכוניציה“. נכון, אני יצרתי מילה זו, מילת גיווף, מילת קללה. אבל אינך יכול לשכן, ואסור לך לשכן, עליידי רציחת עיר. גם לא עיר כמו תל-אביב, שכבר מזמן נרצחה, ולא נשאר בה דבר שאינו מעליב את העין.

שרף שיר — אחד היפים בשירי העולם, שירו של אוסקר ויילד: „כי כל אדם רוצה את הדברים שהוא אוהב.“ **עופר** **מה שאנחנו עושים עכשיו לירושלים, זהו רצח של עיר, זהו „פוליסיד“ — מרוב אהבה.** אמר חבר-הכנסת עופר, שאנו, „פיה-הנפש“, מהופנטים מירושלים. נכון, אנחנו מהופנטים מירושלים! ירושלים איננה עוד עיר. ירושלים איננה עוד עיר יפה, ואפילו לא עוד עיר יפה מאוד. ירושלים היא עיר יחידה במינה. **שלמה לורנץ:** אתה הורס את הייחוד הזה. הרבה יותר מאשר הבניינים **אורי אבנרי:** אין אני מתכוון לירושלים של מעלה, חברי

להתרחק מן הלב!

מהי האלטרנטיבה לדבר הנורא הנעשה עכשיו? לסגור את ירושלים? — לא! אבל ירושלים — הרי זה אזור גדול ונרחב. **אני רוצה לשמור על הלב של ירושלים, והלב של ירושלים הוא גדול. נבייסמואל וארמון-הנציב — גם הם הלב של ירושלים, גם העיר העתיקה וכל מה שמסביב לה.** **אברהם עופר:** אם כן, אתה צריך להיות בעד התיישבות ב-חברון. זה הפירב של ירושלים. **אורי אבנרי:** אם גבולות ירושלים אינם מספיקים לכם, הרי חיבו אותם מעבר לקריית-יובל. יש די מקום בהרי ירושלים לכל השיכונים שאתם רוצים. וכמו שבתל-אביב גרים היום במרחק של חצי שעה ממרכז העיר, גם בירושלים מותר לגור במרחק של חצי שעה מלב העיר. **אך כאשר אתם רוצים לבנות דווקא בתוך העיר, הרי אני חושש מאוד שהשיקולים שלכם אינם לאוי מיים, ואינם אסתטיים, כי אם עסקיים.**

אנו עומדים בכנסת במלחמה קבועה: ה-מלחמה בין סדר-היום הרשמי של הכנסת, ובין הנושאים שאנו רואים חובה לעצמנו להעלותם, דווקא מפני שהממשלה ורוב ה-כנסת רוצים למנוע את העלאתם. בשבוע שעבר היו ארבעה נושאים כאלה: המיפנה המהפכני שחל בעמדת מצריים; תר-צאות החקירה של הרמטכ"ל בעניין עזה; פרשת הגיור בחינה; והחנקת ירושלים ב-שיכונים מכוערים. לגבי הצהרות אל-סאדאת ושיחות יארינג ניצלנו הצעות של גחל וע"מ (שביקשו דווקא לחסל את יוזמת יארינג) כדי להשי-מיץ את דברינו. (נאומי בנושא זה מתפר-סם במקום אחר בגילון זה) זאת פרשת הגיור העלה שלום כהן במי-סגרת הוויכוח הכללי על משרד קליטת-ה-עלייה (ראה להלן). לשם העלאת מחאתנו הנמרצת נגד ה-שחתת ירושלים ניצלנו שוב הצעה הפוכה: זו של ח"כ שביקש דווקא להחיש את מלאכת-הכיעור (ראה להלן). נותרה פרשת עזה. העלינו אותה לראשי-נה בכנסת. בשל כך זכיתי למטר של גידור פים מפי חברי-הכנסת, ולנחשול של מיכת-כריאיוס אישיים. אך השבוע נחלנו ניצחון עגום: משה דיין השיב לשאלות, ואשר האשמות שהעלינו בשבועון זה ובכנסת. תוך כדי כך ניהלנו דרישה קצה, אך חשבו.

★ ★ ★ את תשובתו העיקרית השיב דיין דווקא לשאלתה של אחד ממעריצי, ח"כ זלמן שובל (ע"מ). לאחר מכן ענה לשאלתה שלי, בנוסח הידוע: „אין לי מה להוסיף לנאמר בתשובה לשאלתה מסי...“ כאן התחיל הדרישה, במיסגרת שאלה נוספת: **אורי אבנרי:** כבוד השר, עם כל ה-הערכה וההכרה לפעולתו הראוי-לשבח של הרמטכ"ל בפרשה זו, הייתי רוצה לשאול: מדוע עבר זמן כה רב מהרגע שבו התחילו להגיע הידיעות על הנעשה בעזה, ובין פתיחת החקירה בנושא? אני מתחייב במיוחד למה שקרה כאן ב-כנסת. כאשר עוררנו את הדברים בכנסת, לא היתה תגובה. רק כאשר פנו ארבעה חילי הנחיל לרמטכ"ל, נפתחה חקירה. מדוע עבר זמן כה רב עד שהתחילה ה-חקירה? **משה דיין:** לפי דעתי לא עבר זמן רב מזמן שהגיעו תלונות לרמטכ"ל ועד שהוא מינה את הקצין הבדוק.

שלא הסתגלו עדיין למחשבה כי מדינת ישראל איננה גיטו כמזרח אירופה.

לכן מראה הוונות העוברים את תהליך הגיור בחינה ומגיעים ארצה, העביר קנאים אלה על דעתם. אני כשלעצמי סבור שעולים אלה ראויים לכל זכויות האורח בישראל. **יהודים שהעזו להתיצב מול ה-קנ"ב, שהעזו לסכן את רכושם ואת חייהם, בהגעת שביקשו לעי-לות לישראל, יהודים אלה הם כי עיני כשרים להתקבל ולהיקלט בקרב האומה הזאת.**

מחסום בפני עולים

תרשו לי להזכיר שבאותו דיון עגום, בו קבעו מי הוא יהודי, הוזהרתי — והיו אחרים שהשמיעו אותה אזהרה — שעליידי קביעה זו אתם הולכים לפג את העם, הולכים לקבוע נומרוס-קלאוזוס בפני אותם יהודים שבאים מארצות מסוימות אלו, ובעיקר מ-רוסיה. לא יועילו כאן התחכמויות. אם אני מעלה נושא זה היום, הרי זה מפני שרב אורתודוכסי — שאינו שותף בדיוק לתפיסת מסוימת של ניהול חיי הדת

מדינה נגד הגיור

וינה:

שלום כהן: וינה היא התחנה שבה מגיירים את יהודי רוסיה. **יצחק רפאל:** זו הסתה שפלה, דברי הסתה שפלים. **שלום כהן:** החשבונות שלך עם יהודי דים אחרים, עם תנועות אחרות, עם הקו צוניס הדתיים, אינם צריכים לבוא על חשבון היהודים האלה. **יצחק רפאל:** דברי הסתה שפלים. משמין מיקצועי. **שלום כהן:** אינני רוצה לומר מה ה-מיקצוע שלך. חבר-הכנסת רפאל, ביום מן הימים אומר גם מה המיקצוע שלך. **יצחק רפאל:** ימי-הבניינים, הוא אומר. אתה חשוך מיי-הבניינים! **שלום כהן:** בווינה הגיור נעשה בידי רב אורתודוכסי. **יצחק רפאל:** הוא מבין בעניינים אלה! **שלום כהן:** אני מבין בעניינים של רבנים אורתודוכסיים, חברי-הכנסת רפאל. השותפים הדתיים בקואליציה, יחד עם חברי-הכנסת רפאל, הסכימו ברוב חסדים להשאיר פתח תקוה לאותם יהודים מחוץ-לארץ, שיתגוררו לאו דווקא על פי כל ה-חומרות של הרבנות בישראל. הם הסכימו כי הגיור הנעשה בחוץ-לארץ, בידי רב מוסמך, יוכר בישראל. הם אפילו הסכימו

ח"כ רפאל

בוויכוח על המשרד לקליטת העלייה דיבר שלום כהן על בעיית גיור העולים החדשים בווינה: **שלום כהן:** בשנה האחרונה עלו אר-צה כאלף יהודים מברית-המועצות, ואנו מקווים שמספרם ילך ויגבר. הבית הזה היה כולו מאוחד בהכעת ה-דעויות לגורל יהודי רוסיה... אבל האם פירוש הדבר שכולנו מאוחדים בזה, ש-כולנו מאמינים וסבורים שיש לעשות הכל למען קליטתם ועלייתם של יהודים אלה? לצערי אני חייב להסתייג. לא כולנו. יש מיעוט, מיעוט קולני, צרחני, שבמי-רוש חושב אחרת, מיעוט החי עדיין במור-שגים של ימי-הבניינים, מיעוט שהקנאות וצרות-המוח הגיעו אצלו לממדים של גו-ענות חסוכה. **יצחק רפאל:** אתה טתם מדבר דברי הבל ושטות והסתה. כמה מיקרים של יהודי רוסיה היו שם, אולי אתה יודע? **שלום כהן:** אולי אתה יודע יותר ממני. אבל אפילו מיקרה אחד מספיק, חברי-הכנסת רפאל. **אני מתכוון לאותם חוגים דתיים החולקים על תהליכי הגיור כי ווינה.** **יצחק רפאל:** דברי השמצה זולים.